

יום	יום לחודש	יום מוהר"א	ליקוטי הלכות ה"ג	ליקוטי הלכות ה"ב	מסנה ברורה ה"ו	שיחות הר"ן	שולחן ערוך ידושי משפט ספר"ת
שבת	י"ב	צג:	קו	חורה	ה-רו	ב.ג.	
א	י"ג	צד:	קז	סח:	ה-רה	ה.ה.	
ב	י"ד	צד:	קח	סט:	ה-רי	ה.ו.	
ג	ט"ו	צה:	קט	סט:	ה-ריב	ה.ז.	
ד	ט"ז	צה:	קי	ע:	ה-ריג	ה.ח.	
ה	י"ז	צו:	קיב	ע:	ה-ריז	ה.ט.	
ו	י"ח	צו:	קיב	חורה	ה-ריח	ה.י.	

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

270 | פרשת בהעלותך | י"ב סיון תשפ"ב

דבר המערכת

'שבועות' לא עבר וחלף, אלא נכנס בנו; הוא עומד ובווער באש חיה ומחיה, וכל הרוצה לזכות יבוא וזיכה, על ידי התחדשותו ואמונתו שאכן הוא נהפך לבריה חדשה וקיבל תורה חדשה עם כוחות חדשים לקיום התורה מחדש. עלינו מוטל רק להתחדש, ולא ליפול לזקנה טמאה שחלילה כאילו הכל חוזר למה שהיה. ואמונת התחדשות זו, היא שממשיכה את הכח של שבועות אלינו ומחברת אותנו למקוה של שער החמישים' שנפתח ונתגלה מחדש ביום זה בהשפעות חדשות לגמרי.

'שבועות', על שם שבעת השבועות בהם עסקנו ברצונות וכיסופין - היא שהולידה את המתנה העצומה של מתן תורתנו בימים ההם, והיא שבאה לחזקנו גם עתה, שעם רצונות אפשר להפוך שפלי ערך ופגומי נפש השוהים במ"ט שערי טומאה למזוככים כאלה אשר פנים בפנים' ידבר ה' עמם. שבעת השבועות של ימי הספירה מורים ומרמזים על כל ימי חיינו (ליקוטי הלכות, שלוחין ה, ט), וימי הספירה היו רק ההתחלה להבעת הרצונות. **הבה נמשיך להתחדש מדי יום ביומו בשפיכת נפשנו בכיסופים ושיחה בינינו לבין קוננו**, כי הוא הכח המטהר והמזכך, ופותח שער לכל ההתעלות הרוחנית שלא כדרך הטבע.

"בכל יום צריכים להמשיך על עצמו בחינת קבלת התורה מחדש, כמו שכתוב 'ביום הזה בא מדבר סיני', ופירש רש"י שבכל יום יהיה דומה בעיניך כאילו היום אתה עומד על הר סיני. ועל כן מברכים בכל יום ברכת התורה ואומרים ברוך אתה ה' נותן התורה, כי הוא יתברך נותן לנו התורה בכל יום מחדש, ועיקרו על ידי התחדשות הרצון שצריכים לחדשו בכל יום מחדש" (ליקוטי הלכות, ברכות השחר ה, סג).

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרבי"ק תלמודיו

בַּעַת הַמַּחֲלָקֶת הַגְּדוּלָה אָמַר פֶּעַם מוֹהַר"נ ת' ז"ל: "מכיר אני גם תּוֹדָה לְרַבּוֹנוּ בְּזֶה שֶׁקָּבַע לִי שְׁעוּרִים רַבִּים לְלִמּוּד הַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם כֵּן אֵין לִי כֵּל לְחַשֵּׁב מִהֶמְחֻלָּקֶת וּמִהַתְנַגְּדוּת, וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲנוֹת וּלְהַתְּוַךְ עִמָּהֶם..."

(שיח שרפי קודש)

לילה כיום יאיר

אחד החלומות המזוועים ביותר, שה'מדמה' מתגבר בו בעקבתא דמשיחא הוא: **היאוש**. ככל שמתמשכת והולכת הגלות הארוכה שנקראת בפי הנביאים לילה וחשכה (עיי' ישעיה כא-יא וברש"י שם), כך נדמה לנו שהגלות הזו אין לה סוף חלילה, "והגלות מתגבר מאד באריכות גדול עד אשר כל אחד שואל איה הבטחתו ועד מתי קץ הפלאות, כי הכל קוראין וצועקין לה' יתברך 'שומר מה מלילה?' מה יהיה הסוף מגלות וחושך הזה?!" (ליקוטי הלכות, גב"ח מיתומים ג, טו). וכך גם בפרטיות, **מרום תלאות הנפש והמון הנפילות ברוחניות ח"ו נדמה לאדם כמו בחלום, שהנה הוא רואה במציאות אמיתית שאין לו עוד תקוה ח"ו**. הדמיון מתעצם כל כך עד שנראה שזהו שכל מבורר וזד, שאין להטיל בו ספק.

ומאידך, צדיקי אמת מעוררים אותנו ומודיעים לנו שאנו נמצאים בחלום רע, וכי המציאות היא הפוכה לגמרי. כי הירידה עוד תתהפך לתכלית עליה וגם עתה ה' אתנו ועמנו וכל הגלות נועדה רק לבנות ולהאיר באור יקרות. ואשר על כן עלינו להיזהר מאד להתקשר לאור תורתם ולברוח מן היאוש. "בפרט עתה בשעת החורבן ואריכת הגלות בכלליות ובפרטיות אצל כל אחד ואחד שצריכין להתחין הרבה, וכן כל אחד ואחד לענין גלות המר של נפשו שנתעה על ידי עוונותיו למקום שנתעה, ונפשו נבהלה מאד וחפץ ומשתוקק מאד לשוב לה' יתברך ועדיין לא עלתה בידו, שצריך לזיזהר מאד לבלי לייאש את עצמו בשום אופן" (שם, שבת ז, א). וכנגד 'מדמה' זה השולט כל כך בחושך וחלום זה, אין עצה ואין תבונה כי אם לבטל עצמנו לגמרי לאור דעת הצדיקים ולהמשיכו עלינו, כי רק אורם הגדול הנמשך משער החמישים של הקדושה, יכול להאיר לנו ולפתור לנו את חלומותינו ולהודיענו אמיתת האמת שה' מחדש בטובו בכל יום תמיד חסדים חדשים, ושעדיין יש לנו תקוה בכל עת, גם כי ארכו הימים מאד.

בפרשתנו אנו לומדים על מצות הדלקת נרות המנורה הטהורה בבית המקדש בכל ערב, ואשר אנו מעוררים את זכותה בכל יום על ידי הזכרתה בפרשת הקטורת, וגם על זה אמרו חז"ל שבזמן שאין בית המקדש קיים "כבר הקדמתי להם סדר הקרבנות, כל זמן שעוסקין בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני" (ראה בטור א"ח סי' מח). **מצות העלאת נרות המנורה נועדה "להמשיך הארת אור יום לתוך חשכת לילה, והיינו, להמשיך אור הצדיקים ואור התורה כדי לברר המדמה כדי לזכות לאמונה שלימה, דהיינו להאמין בחידוש העולם"** (ליקוטי הלכות, חול המועד ד, ט). ועלינו להשתוקק בהזכרת קדושת נרות המנורה, שאכן יאיר בלבנו אור האמת לזה, ולא נימשך אחר הטעיית המדמה והחלום הרע והמר המקיף אותנו ומבקש לייאש ולהרפות דינו מלחכות לישועה שלימה. לא נתפעל ממה שכאילו עינינו ראות 'ממש' שאין לנו תקוה ושכאילו אין קץ לצרותינו חלילה, בכל עוז נאיר חשכת אפלטנו באור צדיקים ישמח, ונמתין ונאמין 'כי עמך מקור חיים באורך נראה אור'.

האב הנחרד מתעורר משנתו בבהלה, מנסה לתפוס מה אירע. מולו עומד ילדו הקטן, חיור, רועד מפחד, וכולו מזיע מרוב חרדה. הזעקות פולחות את דממת הליל: "הנה, הוא בא להרוג אותי, הוא עומד כאן מולי!".

החלום. כל כך מוחשי, כל כך חי ומורגש, זה נראה ממש אמיתי. הוא מעורר פחדים ודפיקות לב כאילו אכן נמצאים בסכנה איומה. הילד ראה בעיניו את השודד עומד עליו כשחרבו שלופה בידו. מי שינסה להגיד לו בתוך החלום שאין זה אלא דמיון, ייתפס אצלו כאזכרי המפקיר אותו לגורלו המר, וכי איך החי יכול להכחיש את החי ואת הנרא לעיניו ממש?! אבל לאמתו של דבר אין כאן לא דובים ולא יער, לא סכנה ולא רוצח, אלא חלום ודמיון כוזב שגרם לביעותותי לילה.

רבינו הקדוש גילה, כי בעקבתא דמשיחא יתעצם היצר הזה של 'כח המדמה' בכח גדול שאין דוגמתו (ראה ליקוטי מוהר"ן, סוף סימן כ"ה). כח זה הוא בעצם כל מהותו של היצר הרע בכלל מאז ומעולם, שמצויר בלב את כל דמיונות התאוות והמדמות הרעות ר"ל, אך כוחו של עמלק שיתגבר בסוף הדורות הוא, בעוצם התפשטות הכח הזה. וכדברי רבי נתן: "בכל דרגא ודרגא מתגבר ומתפשט המדמה, והמן הרשע כלול מכל הרע שבכל המדרגות ורצה להתגבר על כל אחד מישראל בכח הרע שבכל המדרגות שהיה כלול מהם, וכן הוא בכל דור ודור" (ליקוטי הלכות, ע"ג, יח). זהו 'מדמה' עצום שמטמטם לבו של אדם לגמרי, ומכניסו לתהום התהומות כאשר הוא מציב את הדמיון כמציאות חיה וברורה וממשית שכמעט ואין לאדם תקוה להילחם נגדה, אחר שאין לו אלא מה שענינו רואות.

זהו כח טומאה נורא ועצום שיימשך בסוף הדורות משער החמישים דטומאה, ושיתגבר יותר משבע סוגי היצרים שהיו עד אז (ראה כוכבי אור 'חכמה ובינה' אות ל"ו). וכאמור, הוא כוחו של עמלק בעצמו, שעמוק לאין ערוך מכל מ"ט שערי הטומאה שהיו במצרים ובשאר מקומות (ראה ליקוטי הלכות, העושה שליח לגבות חובו ג, ב).

'מדמה' זה, הוא כוחו של החלום בלילה (ראה ליקוטי מוהר"ן, נד), כאשר הוא מצויר את השקר והדמיון באופן חי כל כך ועל ידי זה שולט על האדם, וכפי שרבי נתן מרחיב (בליקוטי הלכות, חול המועד ד, ט): "כי עיקר שליטת המדמה הוא בלילה, כי המדמה הוא בחינת שינה וחשכת לילה, כי כל הערובים והבלבולים שבאים על ידי המדמה הם בחינת חושך, כי כמו שבחושך האדם טועה עצמו ואינו מבחין בין כסף לנחושת וברזל, שבשביל זה נקרא החושך 'ערב' על שם הערוב שבשעת החושך כמובא, כמו כן הוא המדמה ממש, שיכול לטעות עצמו ולערבב הדעת להטות מן האמת".

כנגד טומאה זו אין עצה אחרת מאשר: העלאת אור! להתעורר מהחלום ולצאת מהחושך. רק כך ניתן להבחין ולהבדיל בין האמת והשקר. אור זה נגדו התורה, ומתנגלה לנו ע"י צדיקי האמת שמאירים לנו את האמת לאמתה בכל דור. מי שלא מצמיד עצמו לאורם, יכול ליפול בנקל לאותם בורות ופחתים אשר הסומא נלכד בהם, מתוך דמיון 'ברור' שהם צודקים לגמרי.

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 7:01 - ניץ ההמה 5:31 - מוזיק"ש 8:12
צאת השבת 8:19 - צאה"ש לר"ת 8:55

גם בימינו - על פי ה' יסעו!

על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו

כשם שבמדבר היו כל המסעות על פי ה' - על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו - כך גם בימינו אנו, מסבב השם יתברך עם כל אדם מתי יסע ויצא לדרך ומתי יחנה וישב בביתו. ועם האדם להשליך עצמו על השם יתברך, ולבקש ממנו שכל נסיעותיו וחניותיו יהיו על פי ה'. וכפי שמתחנן מוהרנ"ת בתפילתו:

"יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתרחם עלי ותהיה עמי תמיד, בשבתי בביתי ובלחתי בדרך, בשכבי ובקומי, בצאתי ובבואי. **ותורני ותדריכני באמתך ותלמדני תמיד בכל עת איך להתנהג בענייני הנסיעות לדרכים, אם אסע ואם אהדר, ואיך ליסע ומתי ליסע, ולהיכן ולאיזה מקום ועיר לנסוע, וכמה אתעכב בדרכי, וכל פרטי הנסיעות לאיזה דרך גדול וקטן ארוך וקצר. הכל תודיעני ותלמדני ברחמיך האמתיים. ותולכיני בדרך הישר תמיד בכל עת.**"

אדון כל, גדול העצה ורב העלילה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם ויודע ומבין מחשבותם וסודם, יעוררו רחמיך האמתיים עלי, וחזני ולמדני תמיד בכל עת איך להתנהג בענייני נסיעות לדרכים. **וכשם שהיית עם ישראל במדבר, והיו כל נסיעתם על פיך כרצונך, כמו שכתוב 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', כן תרחם עלי ותהיה תמיד עמי, ואני מוסר עצמי עליך לבד באמת עם כל תנועותיי תמיד. על פיך אחנה בביתי, ועל פיך אסע'** (ליקוטי תפילות, מ).

בכל מקום שנוסע - מתקן!

על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו

כפי שכתבנו - ענין הנסיעות, הם בהשגחה נפלאה מאת ה'. ולכן, כאשר מזדמנת לאדם נסיעה, אל ידחה אותה. וכפי שלמדנו רבינו, כמסופר בשיחותיו הק':

"אחד שאל אותו על ענין נסיעה לאיזה מקום, אם יסע לשם. השיב לו: **כשרואה אדם נסיעה לפניו, אין לו להתעקש למנוע מזה לישב בביתו דווקא. כי בכל מקום שאדם נוסע לשם, הוא מתקן שם איזה דבר. רק שיהיה להיות שמור מן העבירה חס ושלום, אבל כשהוא רק שמור מן העבירה חס ושלום. אזי כל אדם מתקן בכל מקום שהוא נוסע לשם, אפילו איש פשוט לגמרי.**"

כי בכל מקום שהאדם בא לשם, הוא עושה שם בודאי איזה דבר שבקדושה על כל פנים, כי מתפלל שם ואוכל שם ומברך על אכילתו לפניו ולאחריו וכיוצא בזה. כי בודאי איש ישראלי, אפילו הפחות שבפחותים, על כל פנים הוא עושה כמה דברים שבקדושה בכל מקום אשר הוא שם. ועל כן **בודאי האדם מוכרח מן השמים להיות שם באותו מקום דווקא. כדי שיתקן שם מה שהוא דייקא צריך לתקן שם. על כן הוא טובה לפניו מה שזדמן לו נסיעה לשם, כי אולי יהיה מוכרח לבוא לשם בשלשלאות של ברזל, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת ט"ט) על יעקב אבינו: "ראוי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא" וכו'. כמו כן הוא בכל אדם. שהוא טובה לפניו מה שזדמן לו נסיעה לשם. כי בלא זה אולי היה מוכרח לירד לשם בשלשלאות וכו' חס ושלום כנ"ל.**

וכל זה דיבר עם איש פשוט לגמרי. כי אפילו איש פשוט לגמרי מיישראל מתקן גם כן בכל מקום שהוא ובלבד שיהא שמור וכו' כנ"ל. (וסוד זה מרומז ב'פרי עץ חיים' בשער קריאת שמע בכוננת זכירת יציאת מצרים, עין שם והבן) "שיחות הר"ן, פה).

שאלה:

לאחרונה למדתי בחיי מוהר"ן עוצם האזהרה שהזהיר רבינו לעסוק בקירוב נפשות להשם יתברך, וזיירז אותנו לזה מאד. בכמה וכמה מיני לשונות, וכמה פעמים היה מבזה אותנו בבזיונות על שאנו מתעצלים בזה, ופעם אחת קרא אותנו 'עצים יבשים' על שאין אנו מולידים נפשות שיתקרבו להשם יתברך על דינו" (חיי מוהר"ן, תקמ"ג). וכן בליקוטי הלכות מפליג מוהרנ"ת בעוצם החיוב שמוטל על כל אחד לקרב נפשות להשם יתברך.

ואני בעניי איני יודע איך להתנהג בזה, כי כמדומה לי שאין לי את האפשרות והיכולת והכשרונות ללכת למקומות של רחוקים ולקרובם. ובמה אפוא אוכל לקיים דבר מוכרח זה?

תשובה:

כבר כתב מוהרנ"ת: "באמת ענין זה לקרב נפשות לה' יתברך הוא דבר קשה וכבד מאד, אך אף על פי כן בהכרח לעסוק בזה, כי הוא חיוב על כל אחד מישראל לעסוק בזה! כמו שמבואר בהתורה 'כי מרחמם ניהגם', שכל אדם מחויב לעסוק בזה, כי זהו בחינת ישוב העולם שיהיה העולם מיושב מבני אדם שהם בני דעה אמיתית לדעת את ה' ולהוציאם מעוונות" (ליקוטי הלכות, תעריכות ד, ה).

אמנם, הרבה פרטים ופרטי-פרטים נאמרו בזה, ויקצר הגיליון להעתיקם. ולכן נסתפק בהזכרת כמה נקודות בקיצור נמרץ, ואלו הם:

ראשית כל, יש לדעת שעיקר עבודת הקירוב מתחיל בביתו של אדם ובסביבתו הקרובה. וכלשון מוהרנ"ת:

"אין אנו צריכים לעשות רק מה שבידינו, לראות לחנך בנינו ותלמידינו בדרך הקודש, ושיתוספו אל הקיבוץ הקדוש, ועל ידי זה ממילא נצא ידי הערבות על ידי ריבוי הבתים שיתוספו וכו' כנ"ל. וזהו 'הנסתרות לה' אלקינו', כי רק הוא יתברך לבד יודע נסתרות ובוודאי לא יעניש אותנו על הנסתרות ממנו, וכמו שפירש רש"י לפי עניינו ושיטתו, רק 'הנגלות לנו ולבנינו' דייקא, שאנו צריכין העיקר להשתדל לקרב בנינו ותלמידינו שנקראים גם כן בנים, לקרב מה שנוכל לעבודתו יתברך ולצרפם ולהוסיפם אל הקבוץ הקדוש כנ"ל, ועל ידי זה יתרבו הבתים מאד עד שיתקרבו ממילא כולם לפניו וכו' כנ"ל. וזהו 'עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת', היינו שעל ידי זה לבד שנקרב את בנינו ותלמידינו המועטים אל הקיבוץ כנ"ל, על ידי זה בוודאי יתקיים עד עולם קיום התורה והתפילה, לעשות את כל דברי התורה הזאת, כי על ידי זה סוף כל סוף יתקרבו כולם להשם יתברך באמת" (ליקוטי הלכות, פריה ורביה ה, ג).

[ומזה תלמד עד כמה יש להיזהר שלא 'להפוך את היוצרות' - לצאת למרחקים לקרב רחוקים ולהזניח את קירוב הקרובים

קירוב נפשות - כיצד?

אליו. עד אשר יש לפעמים שמהדרים בקירוב רחוקים ומאידך מתרשלים ומזלזלים במצות "ושנתם לבניך" ובמה שנאמר על אברהם "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'". ופעמים גורם ה'קירוב רחוקים ל'רחוק קרובים'...]

ומעשה רב ראינו אצל מוהרנ"ת, אשר על אף גודל מסירות נפשו לעסוק בעסקי הציבור, לקרב נפשות להשם יתברך וכו' וכו', אעפ"כ היה נזהר עד מאד בחינוך בניו ובני ביתו, אשר בהם צריך להיות עיקר ההשקעה של 'השקאת אילנות'. וכפי שמסופר: "מוהרנ"ת היה נוהג להמתין בערב לבניו שחזרו מהחיידי כדי לסעוד עמהם סעודת ערבית, והיה מברך עמהם ברכת המזון וקורא עמהם קריאת שמע שעל המטה, והלכו אחר כך לישון יחד, כדי לחנכם בדרך התורה והיראה. אף על פי שמונהג זה לקח וגזל ממנו משעות הלילה והכביד עליו בסדר קימת חצות וכו'" (שיש"ק ב, תרלו).

ומלבד חינוך וקירוב בניו, צריך גם להשתדל לאהר פניו לחבריו וסביבתו הקרובה, לדרוש בשלום, ולדבר עמהם דיבורים נעימים וטובים. לראות את הטוב שבהם, ולהתוועד עמהם יחד לקבל דין מין דין.

וכפי שהזכירנו על זה רבינו הרבה, וכן מתפלל על כך מוהרנ"ת בתפילתו: "שנוכח להתוועד ולהתחבר בכל יום ויום לעבודתך וליראתך, ונזכה שכל אחד ואחד ידבר עם חבריו ביראת שמים, ויעורר כל אחד את חבריו לעבודתך וליראתך, ויזכירו זה את זה ויחזקו זה את זה ויודיעו זה לזה אמיתתך ואמונתך וגדולתך וטובך המלא את כל העולם" (ליקוטי תפילות, קכד).

"ולא יהיה שום שנאה וקנאה ותחרות וניצחון וקנטור בין אחד לחבירו, רק יהיה האהבה ושלוש גדול בין כולם. וכל אחד ידע באהבת חבריו, שחבירו דורש טובתו ומבקש אהבתו וחפץ בהצלחתו הנצחית, עד שיוכלו להתוועד ולהתקבץ יחד כל אחד עם חבריו וידברו זה עם זה ויסבירו זה לזה האמת, עד שיוכלו לעורר זה את זה ולהזכיר זה את זה להסתכל על עצמו היטב היטב בעולם הזה, עולם העובר כהרף עין, צל עובר, לא כצלו של דקל ולא כצלו של כותל אלא כצלו של עוף הפורח. וידבר וישיח כל אחד עם חברו מהו התכלית מכל תאוות עולם הזה והבליו, ועל מה אתינן להאי עלמא שפלה. וירבו לדבר זה עם זה באהבה ואהבה וחיבה גדולה באמת לאמתו מעומקא דליבא, בלי שום נצחון וקנטור כלל. עד שיעורר כל אחד את חברו לטוב אל ה' באמת, ולהשליך את אלילי כספו ואלילי זהבו" (שם, כז).

[וכבר טעו בזה רבים, בחשבם שכל ענין ה'קירוב' ועצת ה'אזמרה' וכו' הוא דווקא על הרחוקים, ושכחו לקיים זאת עם הקרובים אליהם, ואכמ"ל].

המשך יבוא בס"ד בשבוע הבעל"ט

פנינים מאירים והודושים מזהירים מלוקמים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזכרון.

לקט ספרי"ם

פרקי אבות

גודל מעלת החיים

ואם לא עכשיו אימתי (אבות א, יד). פירש הרה"ק רבי אהרן מקארלין זצ"ל בעל הבית אהרן: 'העכשיו' הזה אימתי יהיה טוב. כי כל 'עכשיו' וכל הווה יש לו תיקון מיוחד השייך לעת הזאת דייקא, ושום עת וזמן אינם דומים לזמן אחר. על כן הדוחה פעולתו לזמן אחר, חמייץ את העכשיו ללא תקנה, כי 'עכשיו' זה לא יחזור לעולם.

עכשיו זה לא יחזור לעולם

ינה של תורה אבות את קד יח-

הקם קודם חצות ומתפלל מעריב

אחר כך ברכות השחר. אבל לענין ברכת התורה, לכאורה עדיף לברך קודם מעריב, שהרי אם יתפלל מעריב נפטר מברכת התורה, שאהבת עולם של מעריב פוטר ברכת התורה (ס"ז משנ"ב ס"א). ובביאור הלכה (ס"ז נב ד"ה ומ"מ) נטה לומר שאפילו אם מכיין בפירוש שלא לצאת בזה המצוה של ברכת התורה לא מהני, שברכת אהבת עולם גופא היא ברכת התורה.

אכן נראה, דדוקא אם מתפלל מעריב אחר חצות יש לברך ברכת התורה קודם מעריב. אבל אם מתפלל מעריב קודם חצות, לא יברך ברכת התורה רק אחר חצות, ויזהר שלא ללמוד תיכף אחר תפילת מעריב כדי שלא לצאת בזה ברכת התורה. וכן יוצא מפורש **המשנה ברורה** (ס"ז מז סק"ב) שכתב בזה הלשון: "אם ישן ביום שינת קבע על מטתו ובליילה שלאחריו היה ניעור כל הלילה, צריך לברך בבוקר ברכת התורה ואין ברכת אהבת עולם של ערבית פוטרת אם לא למד מיד אחר התפילה".

ובהיותו בזה הנני להביא מה שהורה לי א"צ **בעל הקנה בושם** ז"ל כי מי שמתאחר ללמוד עד מאוחר בלילה והולך לנוח אחר עלות השחר קודם התפילה, אינו צריך להפסיק באמצע הלימוד לברך ברכת התורה, רק ישלים לימודו בלא ברכה, וכשקם בבוקר יאמר ברכת התורה.

בתקופה זו זמן השקיעה מאוחר, ויש מאלו הקמים בחצות לילה, שהולכים לישון מבעוד יום וקמים לפני חצות ומתפללים מעריב ונשארים ערים עד אחר תפילת שחרית. ויש להסתפק מה לעשות עם ברכת 'אלקי נשמה' וברכת התורה. שהרי **המשנה ברורה** (ס"ז ו סק"ב ו ס"ז נב סק"ט) הביא בשם הפרי חדש כי מי שלא בירך אלקי נשמה וניזכר רק לאחר שהתפלל שמונה עשרה, אינו יכול לברך שוב, שיוצא בברכת 'מחיה המתים' שהוא דומה 'למחזיר נשמות'.

וזה נראה פשוט שאין נכון לברך ברכת 'אלקי נשמה' קודם מעריב כדי לצאת מחשש זה, שהרי בשעת התפילה יהיה צריך לברך ברכת 'השכיבנו' המורה על סיום היום והשכבה, והיא קודם לברכת 'אלקי נשמה' שבה על התחלת חידוש היום, ואינו נכון לברך על חידוש היום שלמחר ואחר כך על השכבה של אתמול.

וכיון שכן, על כרחך צריך להתפלל מעריב קודם ברכת אלקי נשמה, ויכול לברך אחר כך לברך ברכת אלקי נשמה לפי הכרעת **המשנה ברורה** (ס"ז) שאם בעת שאמר מחיה המתים היה בדעתו לברך אלקי נשמה אחר התפילה יכול לסמוך על הפוסקים שברכת מחיה מתים היא על שם העתיד ואינו פוטר את ברכת אלקי נשמה שהוא על ההווה, וגם זה שמתפלל מעריב ודאי דעתו לברך

'תקיעות דמעומד' על סדר הברכות

אם בזמן חז"ל תקעו תקיעות דמיושב עם ברכה

כתב **הבעל המאור** (ס"ט) שבימי חז"ל לא היו תוקעים פעמיים תקיעות דמיושב ותקיעות דמעומד, ולא היו תוקעים רק בשעת חזרת הש"ץ בשעת אמירת מלכויות זכרונות ושופרות. ורק במשך השנים הנהיגו לתקוע גם תקיעות דמיושב קודם מוסף משום החולים והאנוסים שאין להם כח להמתין לשמוע התקיעות על סדר הברכות.

והוסיף, שבזמניהם לא היו מברכים את הברכה 'לשמוע קול שופר', כי ברכת מלכויות זכרונות ושופרות שבשמונה עשרה עולים גם על התקיעות, כעין ברכת יוצר ואהבת עולם שהם ברכות קריאת שמע ואין מברכים עליהם במטבע קצר. ורק כשהתחילו לתקוע תקיעות דמיושב הוסיפו את הברכה של 'לשמוע קול שופר'.

ולכן פסק לשיטתו שמוחר להפסיק בין תקיעות שלפני מוסף לתקיעות שבשעת חזרת הש"ץ, שיעקר התקיעות שיוצאים בה המצוה היא בתקיעות שבשעת חזרת הש"ץ, וברכת השופר היא ברכות מלכויות זכרונות ושופרות, ואילו ברכת השופר 'לשמוע קול שופר' היא רק לחולים שאין בהם כח להמתין לצאת המצוה כתיקונה.

שיטת הרמב"ן בהנ"ל

מנגד, דעת **הרמב"ן** (מלחמות ס"ט) שחיוב תקיעת שופר הוא מצוה מן התורה בפני עצמו, ואינו קשור לחיוב אמירת מלכויות זכרונות ושופרות שהיא מצוה מדרבנן בפני עצמה. אלא שלכתחילה רצו חז"ל לשלב בין שתי הדברים ותיקנו לקיים את המצוה על סדר הברכות, כעין מה שתיקנו חז"ל לקיים מצות נשיאת כפים בשעת חזרת הש"ץ אף שנשיאת כפים היא מצוה כל היום. ולכן כתב הרמב"ן שגם בזמן חז"ל שלא היו תוקעים רק בשעת התפילה, היו מברכים באמצע התפילה 'לשמוע קול שופר' כמו שמברכים בשעת נשיאת כפים.

שיטות הראשונים בהנ"ל

הנה **רוב הראשונים** חולקים על שיטת בעל המאור, ולשיטתם תקיעות דמיושב אינה רק הנהגה מאוחרת, אלא היא תקנה קדומה מימי חז"ל כדי לעררב השטן. והסביר **הראב"ד** (בהשגות ס"ט) טעם הדבר: דכיון שעיקר התקיעות הוא על סדר הברכות ואין רשות לשטן לקטרג רק פעם אחת, על כן התקינו לתקוע קודם מוסף שאז הוא יכול לקטרג, ואילו בשעת מוסף ששם הוא עיקר התקיעות אינו יכול שוב לקטרג שאין לו רשות לקטרג פעמיים.

בתקיעות דמעומד אין חיוב לשמוע ל' קולות

והעידו **הראשונים** שלא היו נוהגים לתקוע כל השלושים קולות בשעת חזרת הש"ץ, רק שלשה קולות על מלכויות ושלשה קולות על זכרונות ושלשה על שופרות. וכן נפסק ב**שוולחן ערוך** (ס"ז תקצ"ב ס"א) שאין תוקעים כל

השבוע למדנו בשולחן ערוך (מס' תקצ"א ואילך) מדיני תפילת מוסף של ראש השנה, שמוסיפים ג' ברכות של מלכויות זכרונות ושופרות בשמונה עשרה, ותוקעים על כל ברכה וברכה.

חיוב אמירת מלכויות זכרונות ושופרות

המקור לחיוב אמירת פסוקי מלכויות זכרונות ושופרות, מובא ב**גמרא ראש השנה** (טז. ודף:): "אמר הקדוש ברוך הוא: אָמְרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות, מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר". ולמדוהו "חז"ל (ס"ג) מהפסוק "שבחון זכרון תרועה", זכרון אלו זכרונות, תרועה אלו שופרות, ומהפסוק "אני ה' אלֵיִכֶם" נלמד החיוב לומר מלכויות.

ויש מחלוקת בראשונים אם הוא חיוב מן התורה או מדרבנן:

רבינו חננאל (ר"ה לב) כתב על הלימוד הנ"ל:

"הנה מצאנו מן התורה שצריך להזכיר זכרונות ושופרות ומלכויות". ומשמע מלשון זה שהוא חיוב מן התורה. וכן מבואר שיטת **רש"י** בחומש (ויקרא כג דף) שפירש על הפסוק "זכרון תרועה" זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות.

אמנם **הרמב"ן** (ע"ה ט"ז) חלק על רש"י וכתב שהחיוב הוא רק מדרבנן, והלימוד הוא רק אסמכתא. וכן כתב **הריטב"א** (ט"ז) שמה שאמרו בגמרא "אמר הקדוש ברוך הוא" אין הכוונה שהוא מן התורה, אלא שהקדוש ברוך הוא העיר בתורה בדרך רמז שראוי לעשות כן ולא קבעו חובה, ומסרו לחכמים שהם יכולים לקבוע את הדבר כחובה. והוסיף בלשונו הטהור: "לא כדברי המפרשים שהאסמכתות הוא רק סימן שנתנו חכמים ואין כוונת התורה לכך, ח"ו ישתקע הדבר ולא יאמר, שזו דעת מינות הוא. אלא התורה העירה בכך ומסרה חיוב הדבר לקבעו לחכמים אם ירצו, וכל תורה שבעל פה רמזה בתורה שבכתב שהיא תמימה, וחס ושלום שהיא חסירה כלום", עכ"ל.

החיוב לתקוע בשעת הברכות

מלשון הגמרא 'ובמה בשופר' משמע שחיוב אמירת מלכויות זכרונות ושופרות הוא חלק מחובת התקיעות, שקול שופר מעורר את תפילותינו שאנו מתפללים. וכעין זה מצינו בליל הסדר שצריכים לומר ההגדה כשהמצות מונחות על השולחן, על שם 'לחם עוני' שעונים עליו דברים הרבה. וגם כאן יש חיוב לומר מלכויות זכרונות ושופרות צמוד לקיום מצות שופר. ואכן כך הוא באמת **שיטת רש"י** (דף: שמי שאינו יכול לתקוע אין צריך לומר מלכויות זכרונות ושופרות, דעיקר החיוב הוא לאמרו בשעת התקיעות.

אמנם, שיטות רוב הראשונים שאין זה מעכב בדיעבד, שהברכות והתקיעות אין מעכבות זה את זה, וכן נפסק ב**שוולחן ערוך** (ס"ז תקצ"ג). דאף שלכתחילה צריכים לתקוע על סדר הברכות, אם בדיעבד תקע ולא אמר מלכויות זכרונות ושופרות יצא מצות תקיעת שופר, וכן ציבור שאין להם שופר חייבים לומר מלכויות זכרונות ושופרות.

שיטות הראשונים שיעקר המצוה בתקיעות דמעומד

אבל דעת **הראב"ד** ו**רבינו תם** (ס"ט) דלכתחילה עיקר המצוה הוא לתקוע על סדר מלכויות זכרונות ושופרות, וגם ליחיד אסור להפסיק בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד, וכן נפסק ב**שוולחן ערוך** (ס"ז תקצ"ג א'). ואף על פי כן לא הטריחו חז"ל לתקוע שנית על סדר הברכות עם כל פרטי הדינים.

לקרות ק"ש קודם התפילה

ויש ללמוד על מי שנצרך מאיזה סיבה לאַחַר זמן קריאת שמע ואינו יכול להתפלל ולברך בברכות קריאת שמע קודם סוף זמן קריאת שמע, שאם מקפיד לקרוא קריאת שמע בלא ברכותיה בדקדוק נכון ובכוונה שלימה, אין צריך אחר כך לשמתפלל וקורא קריאת שמע עם ברכותיה להקפיד לדקדק כל כך, כיון שכבר קיים עיקר המצוה מקודם. וכן מי שרוצה לדקדק ולקרות קריאת שמע בכוונה ובדקדוק לאט, ועקב זה אינו יכול להתאים עצמו עם הציבור לשמונה עשרה, יכול לקרוא קריאת שמע ביחידות בכוונה ובדקדוק בלא ברכותיה, ואחר כך יקרא במהירות עם הציבור בברכותיה.

מנהגינו לתקוע ק' קולות

אכן למעשה לענין התקיעות בראש השנה, כבר כתב **המשנה ברורה** (ס"ז תקצ"ב ס"ד) בשם **השל"ה** שמנהגינו לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת על כל ברכה וברכה לצאת ידי המצוה בשלימותה. ואנו משלימים עוד תקיעות בתפילת לחש ובקדיש שתקבל כדי שיושלם למאה קולות.

השלושים קולות בחזרת הש"ץ, ויש בזה כמה מנהגים שונים. וכתב **הרי"ף** (ס"ט) הטעם, דכיון שכבר יצאו עיקר המצוה בתקיעות דמיושב לא הטריחו על הציבור לשמוע שוב את כל הקולות.

ולכאורה צריך ביאור איך זה שמטעם כדי שלא לעררב השטן מקילים בעיקר הדין, שתוקעים את עיקרי התקיעות שלא לפי סדר הברכות.

לרמב"ן מקיימים המצוה בתקיעות דמיושב

הרמב"ן לשיטתו ביאר דחובת תקיעת שופר המוטל על כל יחיד ויחיד מן התורה אין צריך להיות על סדר הברכות, ומקיימים את המצוה כתיקונה בתקיעות דמיושב, ואילו חיוב התקיעות שבשעת חזרת הש"ץ הוא חיוב נוסף מדרבנן המוטל על כלל הציבור ולא על היחיד. וכמו שיש חיוב קדושה ונשיאת כפים בחזרת הש"ץ כך יש חיוב לתקוע בראש השנה בשעת חזרת הש"ץ, ולכן אין חשש במה שכל יחיד ויחיד יוצא עיקר המצוה קודם תפילת מוסף. ובשעת חזרת הש"ץ שהיא תקנה נוספת, לא הטריחו חז"ל לחזור ולתקוע כל השלושים קולות. ופירש דהכוונה 'כדי לעררב השטן' אין זה כדי שישטן בשעת התקיעות, אלא שלא ישטן בשעת התפילה.

ולפי שיטתו נראה שאין אסור להציבור להפסיק בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד, ורק החזן בעל התקוע צריך לקיים המצוה בשעת חזרת הש"ץ אסור לו להפסיק (ע"י בב"ש ס"ט).

רבי שמואל אייזיק מדאשיב זצ"ל (א)

גם תורה ד' בליקוטי מוהר"ן, שנאמרה בחג השבועות, נסתבב גילויה על ידי רבי שמואל אייזיק, וכפי שמספר רבי אברהם שטערניגהארץ ז"ל בספרו טובות זכרונות ז"ל:

התורה ד' [בליקו"מ ח"א, עה"פ] אנכי ה' אלקיך, ידוע שנאמרה בזלאטיעפאלע בחג שבועות הק'. וידוע שקודם התורה הזאת סיפר מעשה מהבעל שם טוב זל"ה, מהמקורב שלו שלא רצה להתוודות, שאמר לו הבעש"ט: אמור מה שהש"ת יודע ואתה יודע ואני יודע. והאיש הזה היה איש אשר עובד ה', אך התבייש מפני הבעש"ט להיות לו ויודיו דברים, והיה רח"ל מה שהיה, שעצמותיו היו כואבים לאיש הזה כ"כ עד שנפטר מזה החולאת (עיין חיי"מ סי' נ"ח).

"הלא כשבועות אומרים תרי"ג מצוות..."

וכפי שהר"ן שמואל אייזיק ור' יודיל והרב ר' אהרן היו ג"כ על שבועות הזה, והם נתקרו לרבינו זל"ה עוד בעיר מעודוועדיווקע, וכבר נתנו מקודם פדיונות לאדמו"ר זל"ה, אף על פי כן לא ידעו עוד מ'ויודיו דברים לפני תלמיד חכם, כי ממילא מובן שהיו מקודם גם כן כשרים לומדים, ומעת שנתקרבו היו כמה פעמים אצל רבינו זל"ה, והתנהג עמהם בחכמה נפלאה ולא הזכיר להם מענין ויודיו דברים כלל. אך כעת שנתקבצו על חג הק' כמה אנשים, והיו ב' אנשים מהאורחים שכאבו להם העצמות רח"ל עוד בביתם, וכשבאו לרבינו זל"ה וסיפרו לו שיש להם מכאוב הזה, ואמר להם: הלא בשבועות הק' אומרים תרי"ג מצוות שזה חבילות חבילות של מצוות, וזה לשון צוואת התחברות של עצמות, ואחת מהנה לא נשברה! וזה היה להם רפואה.

ואגב הבינו גם מצוינים הנ"ל, ר' יודיל ור' שמואל אייזיק והרב ר' אהרן זל"ה, מהמעשה שסיפר רבינו זל"ה מהבעש"ט הק' ממקורב שלו שלא התוודה, והיה מה שהיה רח"ל, הבינו גם הם שכונת רבינו זל"ה שגם הם נצרכים להתוודות. אך מחמת שכבר היו כמה פעמים אצל אדמו"ר דימו בעצמם שמחמת זה לא אמר להם רבינו זל"ה שיתוודו, מפני חשיבותם וכשירותם, וא"צ להם להתוודות.

אך כשאמר בשבועות התורה הזה, ושם מביא רבינו זל"ה: "בכל פעם שבא אצל הצדיק ומספר לפניו את כל לבו אז נכללן בא"ס", כי הצדיק הוא בחינת אין. ושם מובא אעפ"י שהיה אצל הצדיק וראה אותו ונתן לו מנוח, אף על פי כן אם לא היה לו ויודיו דברים לפניו, עדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך, כי יש דרך ישר וכו'. וגם שם מובא מענין השפלות של הצדיק, שהוא בחינת משה מתלת מאה שהיא הש"י של משה נעשה תלת מה, שהצדיק מקטין את עצמו משלש אלה מחכמתו ומגבורותו ומעשירותו.

"חכם, גיבור, עשיר, הכל צריכין להתוודות לפני הצדיק!"

ור' אהרן היה אז כמעט נגדם מכונה בשם 'עושר', כי היו לו נדן סכום רב, ואביו הרב ר' משה היה ג"כ עושר. והרב ר' יודיל היה בניהם 'חכם' גדול, ור' שמואל אייזיק היה 'גיבור' כידוע מזה, שעבור זה אמר לו אדמו"ר שידבר עם איבריו. וכששמעו התורה הלז נתבטלו בביטול גמור, זה מחכמתו וזה מעשירותו וזה מגבורתו. עד שתיכף אחר יו"ט נכנסו לפני אדמו"ר והתוודו כל אחד בפני עצמו בכייתו גדולות בשרונו לבב. והבינו מה שאדמו"ר אמר אז על מאמר הגמרא 'מלאו מחד מגדל דעינא' (שומרו לעין א"א), שזה עינא פקיתא של אדמו"ר עליהם.

וזהו היה סיבה שאחר איזה זמן נתקרבו כמה נפשות לאדמו"ר זל"ה על ידי אלו השלשה יראים, נפשות כאלו שהיו ממש מאחורי הקדושה. ומי שבקי בהתורה ד' היטב, יוכל להבין גודל השגות רבינו זל"ה, עד שמכל פרט ופרט נתגלה תורה גבוה ונעלמת עד אין סוף, הש"ת יזכינו לטעום עכ"פ חלק אחד מאלף אלפי אלפים הגנוזים בסוד התורה הזאת" (טובות זכרונות אות ד').

ועיין עוד כע"ז במכתבי רינת ציון לרבי אברהם שטערניגהארץ ז"ל (סי' ד) שתורה ד' בליקו"מ נאמרה בחג השבועות בזלאטיעפאליע, ובהתורה הזאת נכללו גם כן גדולי המקורבים שהיו גם כן על חג השבועות, היינו הר"ר שמואל אייזיק, והר"ר יודיל, והר"ר אהרן, ועליהם רומז אדמו"ר זל"ה מה שנאמר שם: ובכל פעם שבאים אל הצדיק ומתוודים, עכ"ל.

גִּדְרָה גִּדְרָה וְעֵמִיד בַּפְּרִיץ

לרגל יום פקודתו של הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל - נסתלק ביום י"ד סיון תשס"ז

זמן מה לאחר שקבעה משפחתנו את מגוריה בבתי מחסה שבעיר העתיקה, הצטרפה להשתקע במקום משפחה נוספת, הלא היא משפחתו של הגאון הצדיק רבי אלעזר בריזל זצוק"ל. מאז בואו, קיבל המקום פנים חדשות; הוא התמסר בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו עבור צבינה הרוחני של כל העיר העתיקה, והוא היה רוח-החיים של כל החיים הרוחניים בעיר העתיקה.

הוא הגבר שדאג לגדור גדר ולעמוד בפרץ, בכל מקום שהיה צריך תיקון, אם זה בענייני צניעות, או בשמירת עיניים. ובכל דבר שבקדושה היה ראש וראשון לחוסם את מלחמת ה', ועורר את הקהל, ולא נרתע אף אם היה הדבר כרוך במסירות נפש כפשוטה.

וכך גם בעשה טוב, היה מעורר את הציבור לומר תהילים להצלחת המערכות, ואף היה מארגן מדי פעם עצרות תפילה והתעוררות. וזכיתי להיות לרבי אלעזר לעזר, כשהיה שולח אותי להביא לבתי מחסה את הגה"צ המגיד הירושלמי רבי בן ציון יאדלער זצ"ל, ממקום מגוריו בשכונת 'מין משה', שנקראה אז בירושלים "מאנטפערס הייזער" [בתי מונטפיריץ]. והיות שרבי בן-ציון היה בערוב ימיו סג-נהור, הייתי נושא אותו לעצרות התפילה, שם עורר את המשתתפים לתיקון המעשים.

אגב יש לציין, שעל פי רוב לא הייתי צריך להיטלטל עד לשכונת 'מין משה', שכן רבי בן-ציון בזריזותו היה מקדים ומנסה לבוא בגפו, ובדרך כלל הייתי מוצא אותו ליד שער ציון.

בנוסף, אף זכיתי להכריז בחוצות קריה על העצרות; הייתי לוקח חצוצרות הקרויים "טרומייטער" מן הצדיק רבי דוב מרדכי ווכטפויגל זצ"ל, שהיה מכונה "דער בייאלער", ותקעתי בהן ברחובות העיר העתיקה, כשלאחר הקניעה הכריזו שתתקיים עצרת ברחבת הדייטשן פלאץ [בתי מחסה].

כמו כן לקח רבי אלעזר על עצמו את זיכוי הרבים לקביעת עיתים לתורה, והיה אוסף בחורים ואברכים, לומדים ובעלי בתים, ואומר לפנים שיעורי תורה, כאשר הוא מתרחב בכל עת מצוא לעורר על פרצות הזמן, ולהחזיר בשומעיו יראת שמים, וראו באמת כיצד הוא מרומם את שומעיו לקחו בתורה וביראה.

מדי יום בין מנחה למערב היה מוסר שיעור ב'שולחן ערוך' עם 'באר היטב', בבית כנסת הקטן בפוליש של חצר החורבה. היות שאת בית כנסת הגדול של החורבה היו פותחים רק בהתאסף עם בשבתות וכדומה, ועל כן התפללו ולמדו בבית כנסת הקטן, ושם מסר את שיעוריו.

בנוסף אף מסר במקום שיעורים בגמרא, וזכרני כמה מצעירי אנשי שלומנו בעיר העתיקה שישבו בשיעוריו, כמו גיסו הרה"ח רבי אברהם אנשיין זצ"ל והרה"ח רבי נתן

מנדלאייל זצ"ל, שקבעו את לימודם היומי מפיו המפיק מרגליות של רבי אלעזר, ובהוראת אבי מורי גם אני הייתי מתלמידיו של רבי אלעזר בשיעוריו בחצר החורבה. אף לאחר שהוגלו תושבי העיר העתיקה לשכונת קטמון, היה רבי אלעזר מגיע בלילי שיש לבית המדרש שבו היו הבחורים הוגים בתורה כל הלילה, ובא לשהות במחיצתם וללמוד עמם במשך הלילה.

את הזכיה ללמוד אצל רבי אלעזר הייתה לי כבר כד הוינא טליא, כשימש כמקרי דודקי לילדי ירושלים. במשך שנתיים למדתי בכיתתו של רבי אלעזר, וזאת מאחר שבימים ההם בקושי השיגו מלמדים, והיו אז בעיר העתיקה שתי כיתות לת"ת 'עץ חיים' ושתי כיתות נוספות לת"ת 'חיי עולם', ורק לאחר הבר מצוה היו יוצאים ללמוד מחוץ לתחומי העיר העתיקה, ב'מאה שערים', ב'עץ חיים', ו'תורה ויראה', ועוד.

וזה אפשר בהחלט לומר, שדיבורי היראה שספגנו מרבי אלעזר נחקקו ועשו בנו רושם, יתר על מה ששמענו מכל יתר המלמדים!

זכותו של רבי אלעזר זכינו לראות את רבו, האדמו"ר הקדוש רבי אברהם אלימלך מקארלין ז"ע, כשהגיע לבקר בכיתתנו, במסגרת מסעו האחרון באר"ק סמוך ונראה לפרוץ השואה, שבמהלכה עלה על המוקד, ה' יקום דמו.

היה זה בשנת תרצ"ט, בחודש אב. פרשת השבוע היתה 'ואתחנן', וכמנהג הזמן הקודם למדו בכיתה את פרשת השבוע. המלמד הניח לנו לחזור לבד על הנלמד בפרשה, ואני הייתי אז באמצע לימוד עשרת הדברות, ורציתי לדעת מה הפירוש א'-ל-קנא'. באותו רגע לא ראיתי את רבי אלעזר המלמד, אך ראיתי קבוצת אברכים בלתי מוכרים משוחחים בפנית הכיתה. ניגשתי לעברם ושאלתי את אחד מהם: מה הפירוש 'אל קנא'!?

הנשאל לא השיב לי מאומה.

חזרתי ושאלתי, אך הוא נשאר בשתיקתו.

ואז פנה אלי אדם אחר מן הנוכחים והסביר לי את הפסוק.

כשחזרתי הביתה באותו יום, אמר לי אב"י: 'היום ביקר בכיתתכם האדמו"ר מקארלין'.

לימים, סיפר לי רבי אלעזר שאותו אברך' ששאלתי אותו פעמיים מה זה א'-ל-קנא' לא היה אחר מהרבי מקארלין בכבודו ובעצמו. וכאשר שמע הרבי מקארלין את שאלתי כינוקא, הזדעזע והחוויר כסיד, וראה בכך בחינה של תינוק הפוסק את פסוקו, כי ה' הוא א-ל-קנא.

כידוע חזה הרבי הקדוש מקארלין ה"ד ברוח קדשו את המלחמה שמשמשת ובאה, והגיע ארצה לעורר רחמים, וניסה לפעול אצל גדולי וצדיקי הדור בארץ הקודש לפעול להצלת יהדות אירופה. ואז, לאחר ששמע ממני, כינוקא, את הפסוק נענה ואמר: "התינוקות כבר יודעים את מה שהפסוקים אינם יודעים!..."

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר יוסף הלל קניג הי"ו לרגל חיכום בנו שמואל נ"ו לעול תורה ומצוות</p> <p>י"ד' שייבה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' נתן צדוק פראנק שליט"א לרגל אירוסים בנו הבה"ח ישראל חנון נ"ו עכ"ל בת</p> <p>הרה"ח ר' נתן יוסף אטינגר שליט"א י"ד' שייבו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זע"א</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר משה אריה ששון הי"ו ולאביו הרה"ח ר' י"ש ששון שליט"א ולחונתו הרה"ח ר' יואל קריינשקיי שליט"א</p> <p>לרגל חולדת חנון ונחמד י"ד' שייבה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' נתן שטיינברג שליט"א לרגל אירוסים בנו הבה"ח יעקב אשר נ"ו עכ"ל בת</p> <p>הרה"ח ר' יוד אפל שליט"א י"ד' שייבו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זע"א</p>
<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר שמואל חיים אפל הי"ו ולאביו</p> <p>הרה"ח ר' יוד אפל שליט"א לרגל חולדת חנון ונחמד י"ד' שייבה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' אהרן פריש שליט"א לרגל חולדת חנון</p> <p>י"ד' שייבה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר אברהם סוליש הי"ו לרגל חיכום בנו יצחק אייזיק נ"ו לעול תורה ומצוות</p> <p>י"ד' שייבה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' יוסף פרידמן שליט"א לרגל חיכום בנו אבא מרדכי נ"ו לעול תורה ומצוות</p> <p>י"ד' שייבה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת קדושה</p>